

OD REDAKCJI

Giorgio Agamben w eseju *Notes on gesture* (1992) twierdzi, rozwijając tezę Gilles'a Deleuze'a i Guy Deborda, że kino sprowadziło obraz na powrót w sferę gestyki (wcześniej „zamrożonej” w malarstwie i fotografii). Pojęcie „gestyki” oznacza tu najogólniej ruch ciała interpretowany jako system sensów, źródło informacji o fizycznym, emocjonalnym czy intelektualnym statusie postaci, co konfrontuje widza przede wszystkim z kontekstem politycznym i etycznym. Fizyczność ciała wobec kultury to problem, który stoi w centrum naszych rozważań.

Paul Coates skupił się na twarzy i jej zbliżeniach. Przywołując filmy Kieślowskiego, Bergmana czy Dreyera, łączy refleksję etyczną – zwłaszcza ukierunkowaną na cierpienie, współodczuwanie i sacrum – z analizą estetyczną. Jego esej otwiera rozdział poświęcony immanentnie podwójnej obecności aktorów w filmie. Udzielają oni postaciom swojej fizyczności, zwykle z bagażem *emploi* i pozycji w kulturze masowej, ale też tworząc postać, nie mogą jej przestonąć, a w rezultacie role rzutują na ich wizerunek na zasadzie sprzężenia zwrotnego. Grzegorz Piotrowski i Karol Szymański rozszyfrowują mit Marilyn Monroe. Sebastian Jagielski analizuje mechanizmy gejowskiej fascynacji kobiecymi gwiazdami kina i kultury popularnej. Paulina Kwiatkowska podąża śladem wyznaczonym przez wypracowaną przez siebie kategorię somatografii ukierunkowaną na analizę funkcji ciała w przestrzeni ekranowej, badając rolę Lucyny Winnickiej w filmach Jerzego Kawalerowicza. Karolina Kosińska wskazuje na paradoksalny status cielesności w filmach biograficznych Todda Haynesa poświęconych gwiazdom muzyki rozrywkowej, a Grażyna Stachówna zwraca uwagę na transformacje, jakim są poddawane ciała aktorów w filmie. Tekst Rafała Syski omawia koncepcje ciała w nurcie neomodernistycznym Bruno Dumonta, Aleksandra Sokurowa i Alberta Serry.

Waldemar Frąc śledzi relacje między obrazem filmowym a fizycznością ciała w estetyce Irzykowskiego, Balázsa i Merleau-Ponty'ego. Sławomir Sikora wraca na grunt radykalnych kwestii etycznych typowych dla twórczości Michaela Hanekego. Analizując motywy fizycznej degradacji człowieka w *Miłości*, raczej prowokuje do refleksji, niż podsuwa interpretacje. Tekst Bogusława Zmudzińskiego jest poświęcony uprzedmiotowieniu ciała w kulturze. Autor odwołuje się do animacji filmowej spod znaku Švankmajera, Borowczyka czy braci Quay, dla których to uprzedmiotowienie jest mechanizmem działań artystycznych. Klaudia Rachubińska i Artur Szarecki analizują problem ciała jako wyznacznika tożsamości podmiotowej czy kulturowej. Teresa Rutkowska pisze o bohaterach, którzy obecni fizycznie w rzeczywistości filmowej posługują się jedynie kierowanym do widza monologiem wewnętrznym.

Osobna grupa tekstów jest poświęcona aspektom ideologicznym reprezentacji ciała w filmie. Marek Hendrykowski wskazuje na *Oblężenie* Bryana, w którym obraz fizycznego unicestwienia Polaków we wrześniu 1939 r. miał podsycić sprzeciw Amerykanów wobec hitleryzmu. Paulina Gorlewska pokazuje mechanizm fizycznej opresji, jakiej były poddawane ofiary terroru stalinowskiego, a także jego symboliczny wymiar. Markus Lipowicz zastanawia się nad społecznymi i kulturowymi przyczynami popularności subgatunku gore.

Ostatni blok tematyczny zawiera teksty, które mówią o płciowym aspekcie cielesności. Agata Zborowska omawia twórczość Anety Grzeszykowskiej, a Andrzej Pitrus śledzi powtarzający się w sztukach wizualnych, odarty z tabu motyw nagich ciał matek. Temat cielesności w świecie zdegradowanych wartości i atrofii więzi społecznych, poddanych władzy pieniądza i przemocy, pojawia się w tekstach Beaty Kosińskiej-Krippner na temat twórczości Ulricha Seidla i Krzysztofa Loski o filmowych przedstawieniach handlu ludźmi. Małgorzata Kozubek pisze o przełamywaniu tabu w filmach ukazujących ciało niepełnosprawne w kontekście seksualności.